PREVENTIVE MEASURES AGAINST ONLINE DANGERS AMONG YOUNGSTERS FROM CLUJ-NAPOCA

Csipkés Hajnalka-Szende
PhD student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The present study is focusing on the preventive strategies to combat online sexual related threats among adolescents from Cluj-Napoca, presenting partial results of the author's doctoral thesis. In this preventive process the authorities, parents or guardians, respectively, the educators have a series of obligations in order to ensure a proper online behavior of the adolescents. These preventive strategies are the use of security settings by teenagers, informing by raising the awareness of the subject, exercising parental control and other means of prevention, such as restricting access, calling hotlines, requesting help from parents, friends and teachers.

Keywords: strategies, teenagers, online danger, risky behavior, children protection.

1. Introducere

Studiul de față abordează măsurile de protecție adoptate față de pericolele de natură sexuală întâmpinate de către adolescenți în sfera digitală. Analiza are în vedere două perspective: perspectiva comportamentului online al adolescenților, ca potențiale victime ale riscurilor, respectiv perspectiva persoanelor responsabile cu educare copiilor, respectiv părinții și pedagogii. Scopul cercetării este promovarea măsurilor de siguranță online.

În principal minorii sunt expuși la următoarele categorii de riscuri (Livingston și Haddon, 2009): hărțuire electronică (*sexual cyberbullying*), trimiterea și primirea mesajelor cu conținut sexual explicit (*sexting*), racolarea minorilor în scopuri sexuale (*grooming*), pornografie infantilă și formele speciale ale acesteia, respectiv expunerea la materiale pornografice. Comportamentele adoptate de minor reprezintă un factor important în privința expunerii minorului la riscuri (Csipkes, 2018; Poltash, 2012). O măsură efectivă de prevenție este, de exemplu, implicarea parentală activă prin care minorul este educat (Kalmus, Blinka și Ólafsson, 2015) sau consilierea activă oferită de către pedagogii (Hasebrink et al., 2011), pe lângă alte metode pe care le vom expune în acest articol.

2. Metodologie

Cercetarea are la bază atât metode mixte de cercetare. S-au folosit metode cantitative, ca cea mai importantă sursă de informații referitoare la atitudinile și comportamentele din mediul online ai adolescenților. În privința tehnicii de eșantionare am optat pentru metoda probabilistică aleatoare stratificată: în prima fază am identificat populația studiată (2753 elevi de clasa a X-a, împărțite în 102 clase, în cadrul de 40 de unități școlare). În faza a doua am constituit eșantionul, reprezentând 10% din populația totală, cu păstrarea ponderii profilelor de studiu: teoretic, vocațional și tehnic. Elevii de clasa a X-a astfel selecționați în număr de 300 de elevi erau înscriși în 14 clase din diferite unități școlare din Cluj-Napoca, cu vârstele cuprinse între 15-16 ani, utilizatori de rețele de socializare online. Elevii au fost rugați să completeze un chestionar, iar rezultatele astfel obținute au fost prelucrate statistic cu programul SPSS.

S-au folosit metode de cercetare calitative prin organizarea unui focus-grup cu participarea unui număr de 9 elevi (Csipkes, 2018), a unui focus-grup cu participarea unui număr de 10 părinți și a unui număr de 9 interviuri cu profesori și pedagogi. Aceste interviuri s-au realizat pe baza unui

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

ghid semi-structurat cu întrebări referitoare la experiențele subiecților de cercetare cu privire la obiceiurile de utilizare a rețelelor de socializare de către adolescenți, cu privire la potențialele riscuri pe aceste platforme online și cu referitoare la informarea copiilor și prevenția cazurilor de abuz.

3. Prezentarea rezultatelor

Această secțiune este structurat în patru subsecțiuni, fiecare analizând câte un mijloc de prevenție. Utilizarea setărilor de siguranță de către adolescenți și alte mijloace de prevenție, precum apelarea la hotline-uri, solicitare de ajutor de la părinți, prieteni și profesori reflectă perspectiva comportamentului online al adolescenților. Informarea elevilor, exercitarea controlului parental și prezintă atât perspectivele adolescenților cât și a profesorilor, respectiv părinților, ca peroane cu atribuții în educarea copiilor. Rezultatele noastre urmează a fi prezentate din prisma altor cercetări similare naționale.

3.1. Utilizarea setărilor de securitate oferite de rețelele de socializare

Adolescenții întrebați (n=299) despre setările contului de profil preferat au relatat că în procent de 40,5% (n=121) au un profil parțial privat, 32,8% (n=98) dețin un cont privat, 21,4% (n=64) şi-au setat un cont public, iar 5,4% (n=16) nu ştie cum şi-a setat profilul.

Elevii (n=300) şi-au expus o serie de informaţii personale pe reţele de socializare favorite, precum: numele de familie (83%, n=249), denumirea şcolii (71,3%, n=214), fotografii personale (66,7%, n=200), vârsta reală (56%, n=168), vârstă falsă (26%, n=78), adresa de domiciliu (9%, n=27), numărul de telefon (8,7%, n=26). Doar un procent de 1,7% (n=5) dintre elevi nu au postat nicio informaţie personală pe reţelele de socializare. Mai mult de jumătate a elevilor, adică 58.6% (n=176) postează public un număr de 2-3 elemente de informaţie privată dintre cele enumerate mai sus (a se vedea *Tabelul n. 1*). Literatura de specialitate consideră dezvăluirea informațiilor personale drept un comportament online de risc ridicat (Mitchell et al., 2003).

Tabelul nr. 1 - Elemente de date personale făcute public (comasat)

		Frecvenţă	Procent	Procent valid
Valid	niciun element	7	2,3	2,3
	1 element	26	8,6	8,7
	2 elemente	61	20,1	20,3
	3 elemente	115	38,0	38,3
	4 elemente	70	23,1	23,3
	5-6 elemente	21	7,0	7,0
	Total	300	99,0	100,0
Răspunsuri lipsă		3	1,0	
Total		303	100,0	

În urma focus-grupului cu adolescenții a ieșit la iveală că un număr de doi participanți au pe *Facebook* un profil pe deplin privat, un număr de cinci persoane parţial privat, iar două persoane au contul setat public. Pe *Instagram* o singură persoană are un profil public, restul adolescenților au optat pentru un profil privat (Csipkes, 2018). Pe platforma virtuală *Facebook* înainte să posteze toți elevii setează intenționat preferințele legate de persoanele care poate să vadă conținutul respectiv (Csipkes, 2018).

Rezultatele chestionarelor (n=299) arată că 46.8% (n=140) dintre adolescenţi acceptă uneori cererile de prietenie ale persoanelor necunoscute, iar 45,2% (n=135) nu acceptă niciodată astfel de cereri. 5,7% (n=17) afirmă că de obicei acceptă solicitările de prietenie ale străinilor, iar un procent de 2,3% (n=7) declară că acceptă întotdeauna asemenea cereri. Se poate reține, că ponderea cumulată ai elevilor care sunt dispuși să accepte într-o oarecare măsură solicitările de prietenie ale

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

persoanelor necunoscute este mai mare, decât ponderea celor care refuză contactarea de astfel de persoane.

O pondere de 21,3 % (n=64) dintre subiecţii respondenţi (n=300) au afirmat că deţin un cont secret sau anonim pe o reţea de socializare, însă adolescenţii participanţi la focus-grup au declarat în unanimitate că nu deţin conturi secrete (Csipkes, 2018). Elevii s-au arătat nemulţumiţi de prezenţa adulţilor în special pe *Facebook*, prin urmare au tendinţa să posteze pe această reţea în mod conştient, fără conţinuturi care ar putea provoca nemulţumirea sau criticile adulţilor.

3.2. Informarea elevilor la şcoală şi acasă

Conform rezultatelor cercetării europene *Net Children Go Mobile* realizată în anul 2013 - în care au fost vizaţi adolescenţii cu vârstele între 9 şi 16 ani în privinţa informării elevilor despre utilizarea în siguranţă a internetului în cadrul unităţilor de învăţământ România s-a plasat cu un procent de 62% sub media europeană de 69% faţă de celelalte ţări participante în proiect (Danemarca, Italia, Marea-Britanie, Belgia, Irlanda, Portugalia, Germania şi Spania) (Velicu et al., 2014). În privinţa riscului de neinformare datele cercetării noastre arată că din totalul respondenţilor (n=298) un procent de 66,4% (n=198) au discutat la şcoală despre utilizarea internetului în siguranţă, un procent de 17,1% (n=51) nu sunt siguri, dacă au participat la o astfel de pregătire, respectiv 16,4% (n=49) declară că nu au avut parte de nici o informare (a se vedea *Tabelul nr. 2*). Rezultatele măsurate de noi se află la un nivel foarte apropiat, însă uşor mai crescut, faţă de rezultatele cercetării de referinţă.

Tabelul nr. 2 - Informarea elevilor la şcoală

Copilul a fost informat la şcoală despre riscurile navigării pe reţelele de socializare				
		Frecvenţă	Procent	Procent valid
Valid	Da	198	65,3	66,4
	Nu	49	16,2	16,4
	Nu ştie	51	16,8	17,1
	Total	298	98,3	100,0
Răspunsuri lipsă		5	1,7	
Total		303	100,0	

Cu toate acestea, se pare că majoritatea adolescenţilor au un comportament conştient în ceea ce priveşte utilizarea reţelelor de socializare. Referitor la felul postărilor publice 71,8% (n=214) dintre respondenţi (n=299) au afirmat că sunt diligenţi (înainte să posteze se gândesc la posibile consecinţe), 22,1% (n=66) se abţin să comenteze şi să posteze, iar un procent de 6% (n=18) postează imprudent. Această conştiinciozitate poate să se datoreze educaţiei copiilor sau chiar şi experienţei lor din mediul online.

Un număr de 9 părinţi nu au participat la nici o pregătire privind folosirea în siguranţă a internetului. O persoană a declarat că a participat la o conferinţă pe acest subiect, iar un alt părinte a relatat că s-a informat singur citind diferite articole despre acest subiect. O altă persoană consideră că propria experienţă este suficientă fiind utilizatorul a mai multor reţele de socializare.

Jumătate dintre părinţii participanţi au crezut pe baza discuţiilor cu copilul că acesta nu a fost instruit la şcoală în privinţa riscurilor online. La finalul discuţiilor, toţi părinţii au căzut de acord despre necesitatea susţinerii unor cursuri de pregătire chiar şi cu implicarea specialiştilor din domeniu, precum pedagogi, poliţişti, psihologi.

Cu privire la informarea elevilor, dintre profesorii participanţi la interviuri (n=9) din diferite şcoli un număr de trei cadre didactice au subliniat că printr-o educaţie corespunzătoare ar fi posibilă responsabilizarea copilul, mai ales dacă între părinte şi copil există o relaţie de încredere.

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

Șapte pedagogi participanţi la interviu au afirmat că în şcoala lor tematica siguranţei în mediul digital a fost prelucrată cu elevii. Unii dintre ei au mărturisit că au îndoieli asupra eficienţei acestor pregătiri, având convingerea că subiectul ar trebui mediatizat mai mult şi discutat în familie.

Diriginţii au susţinut că în cadrul orelor de dirigenţie s-a încercat responsabilizarea elevilor în privința utilizării Internetului. Profesoara de informatică a precizat că pe lângă orele de dirigenţie şi în cadrul orelor de informatică s-a abordat subiectul, chiar şi un reprezentant al poliţiei locale a ţinut o prezentare despre abuzurile online. Ea a insistat că informaţiile pot fi utile doar când există o cooperare şi din partea părinţilor. Un alt diriginte a relatat că nu există pregătiri în acest sens la nivelul şcolii, însă în cadrul orelor a fost abordat acest subiect cu elevii: „*dacă cineva postează deseori conţinuturi negative le discutăm împreună chiar cu implicarea psihologului şcolar, dacă este necesar.*"

Alţi profesori susţin că şcoala lor acordă importanţă sporită informării elevilor privind adoptarea unui comportament preventiv pe reţelele de socializare. Astfel: „*da, de foarte multe ori explicăm elevilor pericolele la care sunt expuşi. O parte dintre ei ne ascultă şi se străduiesc să-şi limiteze timpul petrecut online sau ca urmare a sfaturilor nu mai acceptă cererile de prietenie ale persoanelor străine."*

Sunt instituţii de învăţământ unde există diferite prezentări ţinute de specialişti din domeniu, respectiv se alocă ore separate pentru prelucrarea acestei teme, însă situația prevenției nu este uniformă la toate unitățile școlare, deoarece există liceele unde nu se desfășoară deloc activități preventive și de pregătire.

În privinţa participării profesorilor la diferite cursuri, conferinţe sau formări pe acest subiect un singur cadru didactic respondent a participat în cadrul formării continue la o pregătire specifică. Ceilalţi profesori au răspuns în mod negativ, însă evaziv. Au existat persoane care au menţionat că fiind utilizatori *Facebook*, cunosc mediul online suficient de bine, astfel încât pot sfătui adolescenții. Alţi pedagogi susţin că s-au informat din propria iniţiativă despre subiect ca urmare a creşterii cazurilor de abuz mediatizate.

Toţi intervievaţii consideră că ar fi necesară organizarea unor pregătiri suplimentare atât în rândul pedagogilor cât şi în rândul elevilor, precum şi în rândul părinţilor, respectiv au subliniat importanţa rolului părinților în prevenție.

3.3. Implicarea și controlul parental

Părinții reprezintă o „categorie de persoane cu responsabilităţi sporite pentru copil. Ei veghează permanent şi în mod direct la creşterea şi educarea copiilor" (Albert-Lőrincz, 2013, 20).

Despre implicarea parentală şi controlul parental (*Tabelul nr. 3*) din răspunsurile obţinute (n=300) de la adolescenţi rezultă că 30,3% (n=91) dintre părinţi nu se implică deloc în activitatea copilului online, 44% (n=132) doar se interesează, 13% (n=39) dau sfaturi elevului, 10,7% (n=32) dintre părinţi intervin în această activitate dacă consideră că este necesar, iar un procent de 2% (n=6) verifică în permanenţă activităţile copilului în mediul online.

Tabelul nr. 3 - Implicare parentală

		Frecvență	Procent	Procent valid
Valid	Nu se implică	91	30,0	30,3
	Doar se interesează	132	43,6	44,0
	Sprijină cu sfaturi	39	12,9	13,0
	Intervine dacă este cazul	32	10,6	10,7
	Verifică în permanenţă	6	2,0	2,0
	Total	300	99,0	100,0
Răspunsuri lipsă		3	1,0	
Total		303	100,0	

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

Din *Tabelul nr. 4* rezultă că timpul redus petrecut cu părinții se asociază semnificativ cu lipsa supravegherii activitățile desfășurate online de către părinții (testul *likehood ratio chi-square*: x^2=31.062, *DF*=16, *N*=298, *p*=0.013; corelația este slabă (*r*(298)=0.234, *p*<0.01). Acei adolescenți care au avut parte de mediere parentală restrictivă sunt mai înclinați să se angajeze în asumarea de riscuri comportamentale pe rețelele de socializare (Shin și Ismail, 2014).

Tabelul nr. 4 - Timpul petrecut cu părinții * Implicarea parentală

			Implicarea parentală în activitatea online a copilului				
			Nu se implică	Doar se interesează	Sprijină cu sfaturi	Intervine după caz	Total
Timpul zilnic petrecut cu părinţii	Foarte puţin	N	23	22	5	3	53
		%	43,4%	41,5%	9,4%	5,7%	100,0%
	Puţin	N	31	41	5	10	87
		%	35,6%	47,1%	5,7%	11,4%	100,0%
	Suficient	N	18	44	15	11	88
		%	20,5%	50,0%	17,0%	12,5%	100,0%
	Mult	N	13	15	11	6	45
		%	28,9%	33,3%	24,4%	13,3%	100,0%
	Foarte mult	N	5	9	3	8	25
		%	20,0%	36,0%	12,0%	32,0%	100,0%
Total		N	90	131	39	38	298
		%	30,2%	44,0%	13,1%	12,7%	100,0%

Conform *Tabelului nr. 5* în familiile unde se desfășoară mai des activități culturale implicarea parentală este semnificativ mai accentuată decât în familiile unde activitățile culturale sunt mai rare (Testul de probabilitate*:* x^2=33.18, *DF*=16, *N*=300, *p*<0.01; corelația fiind slabă (*r*(300)=-0.178, *p*<0.01).

Tabelul nr. 5 – Activități culturale * Implicare parentală

			Implicarea parentală în activitatea online a copilului				
			Nu se implică	Doar se interesează	Sprijină cu sfaturi	Intervine după caz	Total
Activităţi în timpul liber: activităţi culturale	Zilnic, săptămânal sau lunar	N	33	53	27	17	130
		%	25,4%	40,8%	20,8%	13,0%	100,0%
	Anual de câteva ori	N	47	76	12	21	156
		%	30,1%	48,7%	7,7%	13,4%	100,0%
	Niciodată	N	11	3	0	0	14
		%	78,6%	21,4%	0,0%	0,0%	100,0%
Total		N	91	132	39	38	300
		%	30,3%	44,0%	13,0%	12,7%	100,0%

Activitățile religioase se asociază cu gradul de implicare parentală în activitățile online al adolescentului la un nivel semnificativ (Testul de probabilitate: x^2=51.826, *DF*=20, *N*=297, *p*<0.01); corelație slabă spre moderată *r*(297)=-0.294, *p*<0.01) în sensul că monitorizarea activităților online ai elevilor este mai frecventă în familiile religioase (*Tabelul nr. 6*).

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

Tabelul nr. 6 - Activități religioase * Implicare parentală

			Implicarea parentală în activitatea online a copilului				
			Nu se implică	Doar se interesează	Sprijină cu sfaturi	Intervine după caz	Total
Activităţi în timpul liber: activităţi religioase	Zilnic, săptămânal sau lunar	N	26	65	25	21	137
		%	19,0%	47,4%	18,3%	15,3%	100,0%
	Anual de câteva ori	N	32	46	11	14	103
		%	31,1%	44,7%	10,7%	13,6%	100,0%
	Niciodată	N	32	19	3	3	57
		%	56,1%	33,3%	5,3%	5,3%	100,0%
Total		N	90	130	39	38	297
		%	30,3%	43,8%	13,1%	12,8%	100,0%

După cum am aflat de la elevii participanţi la chestionare, timpul petrecut cu părinţii se află în raport de corelaţie cu implicarea parentală: părinţii care petrec mai mult timp cu elevii adolescenţi se interesează mai mult faţă de activităţile copilului. În familiile unde se desfăşoară mai des activităţi culturale şi religioase, implicarea parentală este mai accentuată.

În urma rezultatelor din focus-grupul cu adolescenţii, după relatările unuia dintre elevi a rezultat că acesta a avut de mai multe ori conflicte cu părinţii din cauza fotografiilor postate pe *Facebook*. Prietenii părinţilor l-au depistat pe o fotografie făcută într-un club, fumând şi consumând băuturi alcoolice, denunţându-l părinţilor. Reacţia elevului a fost excluderea (blocarea) acestor persoane din contul lui (Csipkes, 2018).

Tendinţa adolescenţilor de a ascunde activităţile online în faţa părinţilor este confirmată şi de literatura de specialitate (Homayoun, 2017; Lim 2017). Homayoun (2017) enumeră o serie de practici folosite de către copii pentru a limita controlul parental: grupuri secrete pe Facebook pe care părinţii nu le pot accesa, ascunderea aplicaţilor mobile în diferite foldere pe *smartphone*, folosirea aplicaţilor de securitate, ca de exemplu *Vault,* cu ajutorul căruia se pot ascunde anumite conţinuturi media (mesaje, fotografii, înregistrări video). Studiile arată că adolescenţii preferă aplicaţia *Snapchat* pentru că, spre deosebire de *Facebook* sau *Twitter* nu este posibilă utilizarea acesteia cu *browserele* de computer. Astfel scade probabilitatea ca informaţiile destinate exclusiv prietenilor să ajungă la ştirea părinţilor sau a altor membri de familie (Lim, 2017).

În privinţa implicării parentale, după informaţiile furnizate de focus-grupul cu părinţii, majoritatea părinţilor participanţi au discutat în familie cu copilul despre folosirea Internetului în siguranţă. Doi părinţi au atras atenţia adolescentului despre modul în care ar trebui să comunice cu alţii pe reţelele de socializare. Unii deja au fost solicitaţi să-i ajute copilului când acesta s-a lovit de probleme pe Internet. Un număr de doi părinţi au mărturisit că nu se implică deloc în activitatea online al adolescentului.

Cu privire la urmărirea activităţii online a copilului aproape jumătate dintre părinţii prezenţi sunt preocupaţi cu supravegherea activităţilor online a copilului: un număr de patru părinţi au verificat prietenii online ai copiilor şi profilul acestora. Doi părinţi au verificat mesajele copilului, câteva părinţi au verificat şi site-urile accesate din istoricul căutărilor de către adolescent.

Părinţii întrebaţi de folosirea unor programe de monitorizare al copilului pe computer, laptop, tabletă sau *smartphone*, majoritatea (8 persoane) nu utilizează niciun program informatic în acest sens. Două persoane utilizează programe pentru filtrarea sau blocarea anumitor tipuri de site-uri, respectiv programe care monitorizează sau ţin socoteala site-urilor vizitate. Un singur părinte foloseşte un serviciu care limitează timpul petrecut online.

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

Alte cercetări au arătat că aproximativ jumătate dintre părinții chestionați în studiul realizat de organizația Salvați Copiii România în 2014 au afirmat că verifică și prietenii sau contactele adăugate de copii pe rețelele de socializare, informațiile publicate pe profilul copilului și istoricul de navigare al acestuia. De asemenea, aproape 40% dintre părinți mărturisesc că citesc mesajele primite de copil pe diferite platforme (Salvați Copiii România, 2014).

În urma interviurilor cu pedagogii am dezvăluit următoarele aspecte: după o profesoara de informatică cunoştinţe digitale sunt foarte importante atât pentru copiii, cât și pentru părinții. În realitate chiar dacă părinții dețin cunoștințe informatice, controlul real și efectiv al copilului este practic improbabil, deoarece copilul cunoaşte mai bine aceste platforme şi este în stare să evite în mod intenţionat măsurile de supraveghere aplicate de către părinți. Ea a arătat și un exemplu concret în care copilul şi-a ascuns anumite postări, respectiv a folosit alte reţele din afara monitorizării părintești.

Sunt şi păreri în rândul profesorilor intervievați în sensul că părinţii ar fi în măsură să influenţeze comportamentul online al copiilor prin responsabilizarea lor în loc de interdicții.

Un profesor a susținut că părinţii sunt preocupaţi de activităţile copilului din mediul online doar cât timp acesta este mic însă odată cu înaintarea elevului în vârstă această preocupare scade. Acordarea unei atenţii mai scăzute din partea părinţilor este contraindicat, deoarece pericolele din mediul online persistă în continuare.

Tot în urma interviurilor efectuate cu profesorii s-a consemnat opinia unui pedagog care este convins că în materia implicării parentale în activitatea digitală a copilului majoritatea părinților nu acordă suficientă atenție acestor amenințări, se implică întârziat, sau gestionează problema greşit, de exemplu prin interzicerea folosirii *smartphone*-ului pentru o anumită durată de timp. Un alt cadru didactic crede că supravegherea parentală este indispensabilă, deoarece rețelele de socializare nu țin cont de gradul de dezvoltare mentală al copilului, iar copilul deseori nu poate rezista tentației. Profesorul menţionează jocul *balena albastră*, care potrivit ştirilor din media a condus la multiple sinucideri în rândul adolescenţilor.

O eventuală restricționare pare a fi necesară datorită riscurilor prezente pe aceste rețele online. Legat de acest subiect, cu ocazia interviurilor un număr de opt cadre didactice au susţinut că reţelele de socializare reprezintă un pericol pentru adolescenți. Un profesor a subliniat că elevii adolescenţi sunt extrem de influenţabili şi manipulabili în lipsa supravegherii parentale. El a mai adăugat că persoanele străine rău-intenţionate pot profita de anonimitatea oferită de mediile sociale. Un număr de trei cadre didactice cred că cei mai mulţi copii sunt utilizatori inconştienţi care se manifestă prin „*consumul tuturor conținuturilor online, fără nici o selecție*.”

Despre restricționarea accesului adolescenților la rețelele de socializare, respectiv pentru combaterea utilizării excesive sau inconștiente a acestor site-uri cu ocazia interviurilor un profesor a afirmat că: „*restricționarea completă a folosirii acestor site-uri ar fi o soluție rezonabilă, însă susțin că o mediere conștientă din partea familiei ar fi oportună. Totodată prin implicarea școlii, a specialiștilor din domeniu și eventual adoptarea normelor legale de protecție ar reduce numărul abuzurilor și utilizarea excesivă. Din păcate nivelul de pregătire al părinților este deseori insuficient.”*

3.4. Alte mijloace preventive și de remediere aflate la dispoziția elevilor

Printre alte mijloace de prevenție cercetate se numără hotline-urile și apelul pentru ajutor la alte persoane.

Cercetările *Net Children Go Mobile și Eu Kids Online* arată deopotrivă că în cazul copiilor din România medierea tehnică, adică utilizarea unui software de filtrare sau de control parental sunt cele mai puțin folosite forme de mediere folosite de părinți (Velicu et al., 2014).

În privința *hotline*-urilor un procent de 24,2% (n=72) dintre elevii respondenți (n=297) au afirmat că dețin anumite cunoștințe, un procent de 42,8% (n=127) sunt nesiguri, iar 33% (n=99) nu cunosc astfel de site-uri.

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

În ceea ce privește ajutorul cerut de la alte persoane de către adolescenții literatura de specialitate arată că „efectul medierii prietenilor asupra reducerii riscurilor online și asupra reducerii impactului negativ ale acestora este în schimb mai puțin clar demonstrat în studii" (Velicu et al., 2014, 79). Din studiul *Net Children Go Mobile* rezultă că în România, medierea venită din partea prietenilor este cea mai frecventă (Velicu et al., 2014). „Autorii consideră că aceasta poate să însemne o compensare a medierii deficitare din partea altor actori" (Velicu et al., 2014, 79).

Conform rezultatelor noastre în caz de nevoie din totalul de elevii de clasa a X-a participanți la cercetare (n=298) ar apela la ajutorul prieteni sau altor persoane un procent de 44,3% (n=132) la, un procent de 35,2% (n=105) s-ar adresa părinților pentru ajutor, 23,8% (n=71) nu ar cere ajutor de la nimeni, un procent de 17,8% (n=53) ar apela direct la rețeaua de socializare utilizată, 2,3% (n=7) la hotline-uri, iar un procent 1,7% (n=5) s-ar adresa unui profesor.

4. Concluzii

Coroborând rezultatele cercetării cantitative cu informațiile obținute de la participanți la cercetarea calitativă se poate observa o contra-reacție din partea adolescenților la încercările adulților de a le controla activitățile online, care constă în orientarea spre alte rețele alternative, precum *Instagram* și *Snapchat.*

Din focus-grupul cu părinții rezultă că aceștia de regulă se implică activ în comportamentul din mediul cibernetic al copilului, chiar și prin restricționarea activităților adolescenților de pe rețelele de socializare, cu toate că această formă de implicare este rar întâlnit. Având în vedere că și părinții adolescenților sunt utilizatori activi de rețele sociale, dețin relativ multe informații despre acest subiect. Părinții s-au arătat îngrijorați față de ultimele trenduri de tip aplicații mobile în cazul cărora nu mai sunt în măsură să își exercite controlul parental.

Cadrele didactice s-au arătat preocupați de problematica rețelelor de socializare. Ei consideră că folosirea acestor platforme reprezintă un impact negativ în dezvoltarea adolescentului: dependență, însingurare, izolare, expunerea voluntară ale informațiilor private, hărțuiri, anturaj negativ, întâlniri cu persoane străine.

Profesorii nu exclud însă nici efectele pozitive ale rețelelor dacă sunt folosite într-un mod conștient de către elevi. În responsabilizarea digitală a tinerilor pedagogii identifică mai mulți factori importanți, de exemplu: educarea parentală a copilului, comunicare cu părinții, mediul social, personalitatea elevului și nu în ultimul rând școala. O parte dintre pedagogii intervievați s-au întâlnit deja cu diferitele forme ale riscurilor online, însă în general nu s-a realizat nicio intervenție preventivă din timp. Totuși pedagogii se străduiesc să informeze elevii despre spațiul cibernetic, chiar și atunci când nu au beneficiat de o formare profesională în această privință.

BIBLIOGRAPHY

1. Albert-Lőrincz, Cs. (2013). *Drepturile si dilemele morale care privesc copiii cu diagnostic medical.* Presa Universitară Clujeană.
2. Csipkes, H. Sz. (2018). A focus group study of adolescent's online behavior. *Journal of Romanian Literary Studies.* 13:894-901.
3. Hasebrink, U., Görzig, A., Haddon, L., Kalmus, V., & Livingstone, S. (2011). Patterns of risk and safety online: In-depth analyses from the EU Kids Online survey of 9-to 16-year-olds and their parents in 25 European countries. accesat la 12.01.2019, http://eprints.lse.ac.uk/39356/1/Patterns_of_risk_and_safety_online_%28LSERO%29.pdf
4. Homayoun, A. (2017). The secret social media lives of teenagers. The New York Times. http://kalbelgarion.com/ExploringTheRoleofParentsandPeers.pdf
5. Kalmus, V., Blinka, L., & Ólafsson, K. (2015). Does it matter what mama says: evaluating the role of parental mediation in European adolescents' excessive internet use. *Children & Society, 29*(2), 122-133.

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)

6. Lim, Y. J. (2017). Decision to use either Snapchat or Instagram for Most Powerful Celebrities. Research Journal of the Institute for Public Relations, 3(2).
7. Livingstone, S. și Haddon, L. (2009) Eu Kids Online. Final Report. accesat la 17.01.2019, http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I%20(2006-9)/EU%20Kids%20Online%20I%20Reports/EUKidsOnlineFinalReport.pdf
8. Mitchell, K. J., Finkelhor, D., & Wolak, J. (2003). The exposure of youth to unwanted sexual material on the Internet: A national survey of risk, impact, and prevention. Youth & Society, 34(3), 330-358.
9. Poltash, N. A. (2012). Snapchat and sexting: A snapshot of baring your bare essentials. Rich. JL & Tech., 19 (4): 1-24.
10. Salvați Copiii România.(2014). Studiu privind utilizarea internetului în familie. http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf, accesat la 18.01.2019.
11. Shin, W., & Ismail, N. (2014). Exploring the role of parents and peers in young adolescents' risk taking on social networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *17*(9), 578-583.
12. Velicu, A., Mascheroni, G. și Ólafsson, K. (2014). Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile. București: Ars Docendi.

BDD-A29561 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:05:10 UTC)